

**TAPA VALLARAAMATUKOGU
2020. AASTA TEGEVUSE ARUANNE**

Sisukord

Lühendid:	4
1. Põhilised tegevussuunad	4
1.1. Koroonaviiruse mõju	5
1.1.1. Esimene laine	5
1.1.2. Teine laine	6
2. Juhtimine	8
2.1. Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud	8
2.2. Eelarve	9
2.3. Projektid	9
2.4. Personali koosseis, juhtimine ja areng	9
2.4.1. Täienduskoolitused	10
2.4.2. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised	10
2.4.3. Erialahariduse omandamine	11
2.4.5. Töötajate tunnustamine	11
2.5. Raamatukogu haldusjuhtimine	11
2.5.1. Juurdepääs liikumispuudega inimesele	12
2.6. Raamatukogu arendustegevused IT valdkonnas	12
3. Kogud komplekteerimine ja töötlemine	13
3.1. Komplekteerimise põhimõtted ja uuendused	13
3.1.1. Raamatu komplekteerimine (trükis + e-raamat)	16
3.1.2. Perioodika komplekteerimine	17
3.1.3. Auviste komplekteerimine	17
3.2. Inventuurid, mahakandmised	17
4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused	18
4.1. Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine	19
4.2. Raamatukogu kasutamine ja teenused	19
4.3. RVL teenindus	22
4.4. Laste- ja noorteteenindus	23
4.4.1. Laste- ja noortekirjanduse komplekteerimine	23
4.4.2. Laste ja noorte raamatukogu kasutamine	24
4.4.3. Laste- ja noorteteenindus, sh lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine	25
4.4.4. Laste- ja noorteüritused	25
4.5. Erivajadustega sihtrühmade teenused	26

4.6. Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond	26
4.6.1. Kohalikul tasandil	27
4.6.2. Riiklikul tasandil	27
4.6.3. Rahvusvahelisel tasandil	28
4.7. Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele	29
4.8. Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded	30
4.9. Andmebaasid	30
5. 2021. aasta tegevused	30
LISA 1. Personali koolitus	32
LISA 2. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised.....	32
LISA 3. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid	32
LISA 4. Laste- ja noorteüritused	33

Tapa Vallaraamatukogu_aastaruanne_2020

Tabel 1

Omavalitsus	Piirkonna elanike arv (01.12.19)	Raamatukogusid kokku	Neist harukogusid	Teeninduspunktide arv
Tapa Vallavalitsus	10 772	7	6	0

Lühendid:

TVRK – Tapa Vallaraamatukogu (Tapa, Tamsalu, Assamalla, Jäneda, Lehtse, Saksi, Vajangu raamatukogud)

Tapa RK – Tapa Raamatukogu (Kooli tn 6, Tapa linn)

TRK – Tamsalu Raamatukogu

ARK – Assamalla Raamatukogu

JRK – Jäneda Raamatukogu

LRK – Lehtse Raamatukogu

SRK – Saksi Raamatukogu

VRK – Vajangu Raamatukogu

RIKS – Raamatukogude Info- ja Kataloogisüsteem (raamatukogutarkvara)

RIKSWEB – veebilahendus raamatukoguprogrammile RIKS

1. Põhilised tegevussuunad

Tapa valla raamatukogudes 2020. aastal:

- viidi läbi kvaliteedihindamine;
- tehti algust vallaraamatukogu arengukava koostamisega, kus raamatukogud hindasid hetkeseisu ja kaardistasid eesmärgid ning arengusuunad;
- korraldati lugejauuring.

Tapal jagus toredaid kohtumisi ja huvitavaid näitusi. Väga populaarsed olid Ilon Wiklandi kohvernäituse raamatukogutunnid, Paberi- ja Trükimuuseumist Anne Rudanovski paberkunsti tutvustav ning ümbermaailmareisi kajastav fotonäitus ja kohtumine autoriga endaga, Nahakunstnike Liidu köitekunsti näitus Jaan Krossi juubeliks, Ungari Instituudi kokku seatud Jacqueline Molnári värvikas näitus, Tapa Muusika- ja Kunstikooli õpilastööde näitused, fotonäitused Islandist ja Eesti väikesaartest jpm.

Tamsalus elavnes lastetöö. Suurematest tegemistest võib nimetada lastekirjanik Ilmar Tomuski külaskäiku ja laste hulgas populaarse Made Balbati muinasjuttude digimaailma näituse korraldamist.

Rõõmustasid **Jäneda** raamatukogus toimunud nutikad näitused ja üritused, kodukohaga seotud inimeste tegemiste kajastamine, nende esiletõstmine. Jäneda ja Lehtse raamatukogu jätkasid oma ammuse traditsiooniga, kus külas oli lastekirjanik. Sellel aastal kohtuti Jaanus Vaiksooga.

Tapa, Tamsalu, Lehtse ning Jäneda raamatukogud ühinesid ELK lugemisprogrammiga **Lugemisisu**.

Kodukandi lugusid koguti kokku ja jagati rahvaga innukalt **Saksi** raamatukogus (tihe koostöö Viru Instituudiga).

Raamatukogu olulisi tähtpäevi jagus sellessegi aastasse – Assamalla RK 100, Lehtse RK 105 ja Tamsalu RK 90.

Hinnang raamatukogude tegevusele, positsioonile ja koosvõimele vallas. Milline mõju on raamatukogu tegevusel valla kultuurielule.

Vt punkte 4.6., 4.7. ja 4.4.4.

Raamatukogu tegevused digikultuuriaastal.

Maist alates sai raamatukogu lugejaks registreeruda internetis RIKSWEB-i lugejaportaali vahendusel.

Koostöös (Ere Käärmaa, Kairi Kroon, Piret Pihel) valmis emadepäeva luulekava, mis oli nähtav nii Facebookis kui YouTubes.

Raamatukogus toimus ettelugemine veebis 1. klassi õpilastele rahvajutuaasta raames. Harjumist vajasid nii veebikoosolekud kui -koolitused.

1.1. Koroonaviiruse mõju

1.1.1. Esimene laine

(Märtsist suveni, sh üleminekuperiood eriolukorra lõppedes)

Koroona andis kõigi selle aasta tegemistele tugeva tagasilöögi. Ära jäid paljud planeeritud üritused ja ümber tuli korraldada rida ettevõtmisi. Üheks selle aasta märksõnaks oli „kontaktivaba laenus“, mis toimus valla kõigis raamatukogudes (täies mahus 16.03.–17.05.2020, teenus jätkub soovijaile tänagi). Raamatukoguhoidjad panid valmis raamatupakikesed, mille lugejad kontaktivabalt kätte said. Suurenes töötajate olulisus lugejatele raamatute soovitamisel ja 17,3% kasvas otsingute arv andmebaasist. Üha rohkem lugejaid tegi otsinguid ja valikuid, kasutades selleks raamatukogu andmebaasi veebis.

Milliste olemasolevate teenuste pakkumist jätkati eri- ja hädaolukorras?

Sisuliselt jätkus väiksemas mahus pea kõigi raamatukoguteenuste (peale ürituste korraldamise) pakkumine: kontaktivaba laenutamine, infopäringutele vastamine, lugejatele lugemissoovituste tegemine ja raamatutellimuste täitmine, printimis- ja skaneerimisteenuse osutamine.

Milliseid olemasolevaid teenuseid hakati pakkuma uusi lahendusi ja tehnoloogilisi vahendeid kasutades?

Kuna üritusi polnud võimalik korraldada, siis emadepäeva tervitus/luulekava toimus video vahendusel. Eesti rahvajutuaasta raames toimus ettelugemine veebi keskkonnas 2. klassi õpilastele.

Millised füüsilised raamatukoguteenused muutusid kontaktivabaks?

Laenutamine, printimine, skaneerimine, päringutele vastamine, raamatute soovitamine.

Milliseid uusi teenuseid hakati pakkuma?

Üritused veebis.

Milliste uute teenuste pakkumine jätkub ka peale hädaolukorda?

Kontaktivaba laenus (soovijaile). Veebinäituste tegemine.

Kuidas muutusid raamatukogude füüsilise ruumi lahtiolekuajad ja teenuse kättesaadavuse ajad eri- ja hädaolukorra ajal? (Teenuse kättesaadavus aeg – aeg, mille jooksul mh raamatukoguhoidja vastab telefonile/e-kirjadele, kasutaja saab kasutada iseteenindusvõimalusi, tagastuskaste, e-kanaleid, osa võtta virtuaalüritustest ja –koolitustest, kasutada arvutit jne)

Enamus raamatukogusid oli lahti E–R 9–17. Võimalusel kasutasime ka kodutöö vormi. Tapa raamatukogul oli tagastuskast kasutusel varasemast, Tamsalu raamatukogus alates aprillist. Tagastuskasti kasutamisele muidugi piiranguid ei ole, see võimalus on lugejatel 24/7.

Kui palju raamatukogusid suleti täielikult eri- ja/või hädaolukorra ajal (ühtegi teenust ei pakutud)?

Ühtegi raamatukogu ei suletud, teenuseid pakuti kogu suletud perioodi.

Kas ja kuidas uuendati raamatukogu taristut (uue tehnika, raamatukappide jms soetamine)?

Tamsalu raamatukogu sai raamatute tagastuskasti.

Kas ja millises ulatuses tehti raamatukogude eelarvetes kärpeid?

Raamatukogu 2020. aasta eelarves kärbiti majanduskulusid 9,36% ehk 11 289 € võrra.

Kas eri- ja hädaolukorras kehtestati raamatukogudes maski ja/või visiiri kandmise kohustus töötajatele?

Otseselt maski kandmise kohustust ei kehtestatud, kuid võimaldati kõigile maskid ja visiirid, Tapale ostsime laenuslettidele kaitseklaasid. Kõigis raamatukogudes olid käte desinfitseerimise vahendid kättesaadavad.

Kas eri- ja hädaolukorras kehtestati raamatukogudes maski kandmise kohustus kasutajatele?

Ei kehtestatud.

Milliseid ümberkorraldusi tehti raamatukogude ruumides ja töökorralduses? Kas ja kuidas korraldati raamatukoguhoidjate kaugtöö?

Eriolukorra ajal sai osa töötajaid vajadusel ka kaugtööd teha (kroonika koostamine, ürituste ettevalmistamine, komplekteerimine). Töötajatele võimaldati lisaks mõni tervisepäev. Telefoni teel olid kõik raamatukogud E–R 9–17 lugejatele kättesaadavad. Vastati päringutele, võeti vastu raamatutellimusi ja lepiti kokku raamatute kättesaamise osas.

Esimese laine lõpus, kui raamatukogud lugejatele avati, vähendasime lugemissaalides ja internetipunktis (Tapal) istekohti, tekitamaks turvalist distantsi.

Kõigis seitsmes raamatukogus viidi eriolukorra ajal läbi inventuur ja kogude korrastamine!

Kas ja kuidas valmistuti viiruse teiseks laineks?

Olime kogemuste võrra rikkamad ja varutud oli ka maske ning desinfitseerimisvahendeid.

1.1.2. Teine laine

(alates septembrist)

Milliste olemasolevate teenuste pakkumist jätkati hädaolukorras?

Jätkati kõikide teenuste pakkumist.

Milliseid olemasolevaid teenuseid hakati pakkuma uusi lahendusi ja tehnoloogilisi vahendeid kasutades?

Plaanis oli soetada raamatute laenutuskapp, võimaldamaks tellitud raamatute kättesaamist 24/7.

Millised füüsilised raamatukoguteenused muutusid kontaktivabaks?

Kuni detsembrini töötasime nagu tavaliselt (küll rohkem hajutatult ja alates 24.11.20. maskides), ära jäid kõik plaanitud detsembrikuu üritused.

Milliseid uusi teenuseid hakati pakkuma?

Uue aasta (2021) veebruarist saab Tapa raamatukogust raamatuid kätte ööpäevaringselt ja kontaktivabalt. Ööpäevaringselt saab raamatuid tagastada Tapa, Tamsalu ja Lehtse raamatukogusse (kevadest).

Milliste uute teenuste pakkumine jätkub ka peale hädaolukorda?

Cleveroni raamatukapi töösse juurutamine.

Kuidas muutusid raamatukogude füüsilise ruumi lahtiolekuajad ja teenuse kättesaadavuse ajad hädaolukorra ajal? (Teenuse kättesaadavus aeg – aeg, mille jooksul mh raamatukoguhoidja vastab telefonile/e-kirjadele, kasutaja saab kasutada iseteenindusvõimalusi, tagastuskaste, e-kanaleid, osa võtta virtuaalüritustest ja -koolitustest, kasutada arvutit jne.)

Raamatukogud olid avatud tavaaegadel. Tapal ja Tamsalus sai raamatuid tagastada ka 24/7. Oli võimalus raamatuid ette tellida ja seejärel tulla raamatukogusse vaid raamatupakile järele. Sel perioodil toimus ka üks virtuaalsündmus – rahvajutu aasta ettelugemine. Ja algust sai teha Lugemisisu programmiga. Et raamatukogu oleks külastajatele turvaline paik, selleks hajutasime raamatukogus viibivaid inimesi, paigutades ümber ning mõnel pool ka vähendades istekohti. Vähendasime ka AIP-s kasutatavate arvutite arvu (hajutamise eesmärgil).

Kui palju raamatukogusid suleti täielikult hädaolukorra ajal (ühtegi teenust ei pakutud)?

Ei suletud ühtegi raamatukogu.

Kas ja kuidas uuendati raamatukogu taristut (uue tehnika, raamatukappide jms soetamine)?

Erilisi uuendusi ei toimunud. Rotatsiooni korras vahetati kaks arvutit uute vastu. Assamalla raamatukogu sai värviprinteri (MFP). Raamatute tagastuskast osteti Lehtse raamatukogule. Tapa ja Tamsalu raamatukogus tehti remonti. Tapa raamatukogu lasteosakonnas uuendati kesküttesüsteemi ja remonditi kolm ruumi, Tamsalu raamatukogus uuendati koridor ja WC.

Kas ja millises ulatuses tehti raamatukogude eelarvetes kärpeid?

Sellel perioodil kärpeid ei tehtud.

Kas hädaolukorras kehtestati raamatukogudes maski ja/või visiiri kandmise kohustus töötajatele?

Jah, vastavalt valitsuse korraldusele.

Kas hädaolukorras kehtestati raamatukogudes maski kandmise kohustus kasutajatele?

Jah, vastavalt valitsuse korraldusele.

Milliseid ümberkorraldusi tehti raamatukogude ruumides ja töökorralduses? Kas ja kuidas korraldati raamatukoguhoidjate kaugtöö?

Kaugtööd sellel perioodil ei kohaldatud. Lugejate teenindusallas hõrendati hajutamise eesmärgil kasutajakohti.

Millised olid eri- ja hädaolukorrast tulenevad suurimad väljakutsed?

Kindlasti oli kõige raskem psühholoogiline pool – teadmatus ja ka teatav hirmutunne sellise ootamatu ja kõikehaarava viiruse ees. See halvas töötegemist (loominguline pool) ja hirmutas lugejaid (vähenes raamatukogude külastatavus).

Milliseid võimalusi eri- ja hädaolukord pakkusid raamatukoguteenuse arendamiseks?

Suuremat tähelepanu sai raamatukogus digi pool, eks tuli selles vallas omandada uusi oskusi (erinevad veebikoosolekute, -koolituste keskkonnad). Kõik see on hea, aga vahetu suhtlemine on ikkagi vahetu suhtlemine.

Millised olid eri- ja hädaolukorra suurimad õppetunnid?

Inimeste hulgas oli märgata väsimust ja rusutust pandeemiast. Raamatukogu külastati/küllastatakse harvem, ollakse ettevaatlikumad. Osa inimesi soovib endiselt tellida raamatupakikesi. Peale väikest „peata olekut“ tuli hakata lahendusi otsima ja nii palju kui võimalik tavaelu edasi elama.

2. Juhtimine

2.1. Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud:

Muutused raamatukogude võrgus:

- Raamatukogude nimemuutused, likvideerimised, reorganiseerimised, uute loomised. Ei toimunud.
- Ühinenud raamatukogud (näiteks vallaraamatukogu, kooli- ja külaraamatukogu) muutused lahtiolekuajades.
- Lahtiolekuajad ei muutunud. Tapa valla raamatukogud ühendati 2019. a.
- Kas on läbi viidud raamatukoguteenuste kvaliteedihindamist? Kui ei, millal on plaanis?
Kvaliteedihindamine viidi läbi kevadel. Kõik raamatukogud tegid oma raamatukogu olude ja tegevuse kohta analüüsi – see oli ettevalmistus arengukava koostamiseks.
- Raamatukogu dokumendid (põhimäärus ja kasutuseeskiri, andmekaitsetingimused, komplekteerimispõhimõtted). Kas olemas ja millal uuendatud?
Raamatukogu põhidokumendid on olemas 2018. a detsembrist, 31.07.2020 uuendati komplekteerimisaluseid.
- Arengukava
Alustasime *Tapa Vallaraamatukogu arengukava 2021–2025* koostamist.
- Nõukogu tegevus
Eriolukord ja eriline aasta pööras kõik peapeale. Koosolekuid ei toimunud.
- Üldistav hinnang kogu valla raamatukogude tegevusele aastal 2020. Analüüsida teeninduspiirkonda: kas kõigil teeninduspiirkonna elanikel on võimalik raamatukogu teenuseid kasutada (asukoht, sobivad lahtiolekuajad, transpordiühendus), kas raamatukogude arv kohalikus omavalitsuses on optimaalne (kas mõnes teeninduspiirkonna osas peaks olema nt teeninduspunkt?)

2020. a oktoobris toimus lugejate küsitlus, saamaks teada, kui rahul on lugejad raamatukogu poolt pakutava teenusega. Vastajaid oli kesiselt – saabunud vastuste põhjal nähtub, et raamatukogu põhiteenustega ollakse rahul. Ilmselt oli inimestel sellel aastal tunduvalt olulisemaid teemasid, millele oli vaja rohkem keskenduda.

Raamatukogude arv omavalitsuses on optimaalne. Valla raamatukogudes on küll kõik võimalused olemas, et lugejatele rahuldavat teenust pakkuda. Tapal ja Tamsalus kasutatakse raamatukogu teenuseid aktiivselt. Ka osades küalakogudes on päris tihe raamatukogu kasutamine (Jäneda, Saksi, Lehtse). Olulist mõju avaldab muidugi see, kas paikkonnas on kool, lasteaed või mõni muu asutus.

Piirkonnas, kus on hajaasustus, pole lähedal asutusi või ollakse hoopis mõne suurema tõmbekeskuse lähedal, on olukord külastatavuse osas tagasihoidlik, kohati isegi liiga tagasihoidlik. Ilmselt oleks otstarbekas seal töökorraldus (lahtiolekuajad) üle vaadata.

2.2. Eelarve

Tabel 2

Põhieelarve	Seisuga 31.12.19 (€)	Seisuga 31.12.20 (€)	Muutus
Eelarve kokku	381 680	378 488	-0,8%
Personalikulu	269 388	272 966	1,3%
Komplekteerimiskulu	50 383	56 070	11,3%
sh KOV-lt	29 483	33 003	11,9%
sh riigilt	20 900	23 067	10,4%
Infotehnoloogiakulu	13 874	9 396	-32,3%
Üritusteks/näitusteks	1 133	1 029	-9,2%
Täienduskoolitus	1 571	1 452	-7,6%
*			

Tabelis esitatud ainult jooksvad kulud ja mitte investeeringud.

*Kas KOV-i poolt on eraldatud vahendeid näiteks koduteenuseks, RVL-iks vms?

Spetsiaalselt pole KOV-i poolt RVL-iks või koduteenuse osutamiseks vahendeid eraldatud. Kogu kulu on eelarve sees. Transpordi osas on abi valla poolt alati olemas – on see raamaringi tarvis, näituste ja külaliste toomiseks või siis muudeks töisteks sõitudeks.

2021. aasta eelarves personalikulud ei tõuse ja tegevuskulusid vähendatakse 7,5% võrra võrreldes 2020. a eelarvega.

2.3. Projektid

Tabel 3 (täielik loetelu)

Projektid, toetused (Kellelt saadud?)	Periood	Eraldatud summa	Projekti üldmaksumus
Kohtumine lastekirjanik Jaanus Vaiksooga Jäneda ja Lehtse raamatukogudes (Kulka)	16.03.2020–30.10.2020	150 €	200,70 €
Kohtumine Ilmar Tomuskiga Tamsalu Raamatukogus (Kulka)	15.04.2020–31.12.2020	150 €	205,00 €

Toetused erinevatele projektidele ainult rikastavad meie lugejate kultuurielu. Laste puhul on peale sündmuste toimumist alati märgata lugemise elavnemist.

2.4. Personali koosseis, juhtimine ja areng

Olulisemad muudatused personali korralduses: sh koondamised, koosseisu muutused, tööaja muudatused. Lisada selgitused.

Tapa valla raamatukogude koosseisus muudatusi ei toimunud.
Tööaeg muutus eriolukorra ajal – raamatukogud olid avatud E–R 9–17.

2.4.1. Täienduskoolitused

Tapa RK

Teema	Korraldaja	Tundide arv	Osalejate arv
Erialased täienduskoolitused (väljaspool LVKRRK-d)			
Lastekirjanduse aastakoosolek	ELK	6	1
Üleriigiline lasteraamatukoguhoidjate päev	Viimsi RK	6	1
Kutsekoolitus	RR	29	1
LVKRRK korraldatud koolitused			
Noored ja internet: sotsiaalsed riskid ja võimalused	LVKRRK	6	3
Rahvajutu aasta. Robootika võimalused raamatukogus. Kohtumine kirjanike Tiit Aleksejevi ja Piret Rauaga	LVKRRK	6	2
Hea teeninduse põhitõed ja väljakutsed	LVKRRK	6	2
Statistikaameti andmebaasid. Raamatukogude arengusuunad. Postipunktid raamatukogudes	LVKRRK	9	2
Arengukavade koostamine	LVKRRK	8	1
Muud koolitused			
Tuleohutuse eest vastutav isik	TK Täienduskeskus OÜ	8	1
Õiguse alused mittejuhtidele	TÜ	78	1
Eesti mõisad saavad uue kuue	ET Infokeskuse AS	6,5	1
<i>Tõendit pole väljasatud</i>			
Rahva Raamatu infopäev	Rahva Raamat	5	1
Videokoolitused			
Lugemisisu videokoolitus 01.10.2020	ELK		5
Seminar "Laps kirjanduses 8" 22.10.2020	ELK		2
Aleksander Sibula päev "Noored ja noortekirjandus" 06.11 2020	Tallinna KRK		1

LISA 1

30. septembril toimus Tapa valla raamatukogude töötajatele kogemusõppe päev Viimsi raamatukogus ja Anija mõisas (raamatukogus).

Koolitused, mis seostuvad igapäevatööga, on raamatukogu töötaja arengu seisukohalt üliolulised. Õnneks on koolituste osas täna valikut piisavalt.

2.4.2. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

Ettekandeid, loenguid pole tehtud.
LISA 2

2.4.3. Erialahariduse omandamine

Maire Pütsepp Tamsalu raamatukogust lõpetas Rahvusraamatukogus kutsekoolituse (2019/2020) kursuse ja talle omistati raamatukoguhoidja kutse, kutsestandardi „Raamatukoguhoidja 6“ tase.

Sügisel alustas kutsekoolituse kursusel õpinguid Andrea Ränikivi Tapa raamatukogust.

2.4.5. Töötajate tunnustamine

Ere Käärmaa – Kino Maale filmifestivali korraldamisele kaasaaitamise eest.

Tapa Vallaraamatukogu – Kino Maale filmifestivali korraldamisele kaasaaitamise eest Tapa ja Tamsalu raamatukogus.

2.5. Raamatukogu haldusjuhtimine

Valla seitsme rahvaraamatukogu asukohad on sobilikud, jäävad linna/asula keskustesse, ruumid võimaldavad külastajate rahuldava teenindamise ja ürituste läbiviimise, olles ka lihtsalt heaks ajaveetmise ja kokkusaamise kohaks. Vaja on vaid entusiasmi, avatust ja koostöövalmidust mõlemalt poolt – raamatukogurahva ja paikkonna elanike poolt.

Tamsalu raamatukogus on ruumi piisavalt, et pakkuda kaasaegsel tasemel raamatukoguteenust ja ärgitada külastajaid tihedamini läbi astuma – kool ja muusikakooli filiaal on lähedal, kultuurimajaga asutakse ühe katuse all, pisut kaugemal asuvad lasteaiad on valmis koostööks. Väikesed Assamalla ja Vajangu raamatukogu ruumid annavad võimaluse osutada nii raamatukoguteenust kui toimida kogukonnakeskustena. Assamallas on raamatukogu ainuke tegutsev asutus, Vajangu raamatukogu asumine keskusehoones koos kooli ja lasteaiaga võimaldab elavamat ja tihedamat koostööd. Raamatukogus on avatud ka Omniva postipunkt.

Jäneda raamatukogu aasta Jäneda lossis oli erakordne – septembri algusest kuni novembri lõpuni tegutses lossis ka Jäneda kool. Niigi heale koostööle lisandus veel lisavõimalusi koostegutsemiseks.

Lehtse raamatukogu Lehtse keskusehoones koos kooli, lasteaiaga ja kultuurimajaga toomis seni väljakujunenud rada pidi.

Saksi raamatukogu on kohalikele elanikele mõnusaks kooskäimise kohaks, mida ka usinasti kasutatakse. Ja kui koroonaja ei saanud nii sageli füüsiliselt kohal käia, siis telefonitsi oli külarahval tugi raamatukoguhoidja näol alati olemas.

Tapa raamatukogu võimalused kaasaegse raamatukoguteenuse osutamiseks on igati head, kahjuks koroonatõttu jäid osa juba kokkulepitud üritustest (nt 11 jõulutundi, aastalõpuüritused täiskasvanutele) ja kokkusaamistest ära.

Mida tehti 2020?

Tapa raamatukogu II korrusel toimus keskküttesüsteemi uuendamine, kolme ruumi remont (sh põrandakatete vahetamine) ja osaline valgustite vahetus kaasaegsemate ja ökonoomsemate vastu. Tapa raamatukogu mõlemal korrusel vahetati välja lamellkardinad. Toimus köögimööbli täielik väljavahetamine ja puhkeruumi osteti uus laud.

Tamsalu raamatukogus remonditi koridori (peasissepääs) ja uuendati täielikult küllastajate WC. Raamatukogu sai näituste eksponeerimiseks kaasaegse riputussüsteemi (paigaldamine uue aasta alguses).

Assamalla ja Vajangu raamatukogudes uuendati valgusteid, Assamallas toimus vihmavee ära-voolu rennide remont.

Osteti raamatute tagastuskastid Tamsalu (märts) ja Lehtse (dets) raamatukogudele.

Jäneda sai laenutusala akendele katted.

Tapa raamatukogusse telliti väikepakiautomaat/raamatukapp Cleveronilt raamatute väljastamiseks 24/7 (töösse 2021. a veebruarist).

Kokkuvõte, milline on remondivajadus?

Kõike korraga ei saa ja nii tulebki remonte ja uuendusi igasse aastasse planeerida.

Järgmisel aastal on vajalik Tapa raamatukogus fassaadi renoveerimine, I korruse ruumide remont. Jätkub raamatukogudes valgustite vahetus uuemate ja ökonoomsemate vastu. Jäneda raamatukogu akende vahetus/kapitaalremont on jätkuvalt ootel. Tamsalu raamatukogu vajab veel siin-seal remonti ja teenindusruumides laeplaatide ümbervahetamist.

LISA 3

2.5.1. Juurdepääs liikumispuudega inimesele

Seitsmest raamatukogust kolmel on tagatud juurdepääs raamatukogusse kaldtee abil – Tapa, Tamsalu, Lehtse. Assamalla raamatukogu paikneb esimesel korrusel – seega pääs raamatukogusse ka olemas.

Jäneda, Saksi ja Vajangu raamatukogus toimub sisenemine trepist ja probleem on seni lahenduseta.

2.6. Raamatukogu arendustegevused IT valdkonnas

Tapa Vallaraamatukogu üldine tehnoloogiline varustatus on jätkuvalt hea – uuendades iga aasta ca 3–5 töökoha arvutit, on võimalik arvutiparki mõistlikus vanuses ning töökorras hoida.

Kõigis valla raamatukogudes on küllastajatele kasutamiseks olemas Wi-Fi.

Suuremad ja olulised väiksemad soetused 2020. a:

1. raamatute laenutuskapp (pakiautomaat) Tapale – paigaldus ja tööle 2021. a alguses;
2. täisvärviline A4-koopiamašin (printer-skanner-koopiamašin) Assamalla raamatukogule (kingitus valla poolt juubeliks);
3. 1 uus töökohaarvuti;
4. 1 uus AIP-arvuti (asenduseks);
5. kontori-, kujundus- ja haldustarkvara litsentside uuendamine (Microsoft365, CorelDraw, Teamviewer);
6. Tamsalu ja Vajangu raamatukogu AIP-arvutid said uuemate vastu välja vahetatud ning nende operatsioonisüsteemiks on nüüd Linux (Ubuntu).

Tamsalu raamatukogusse jõudis ka kiire internetiühendus (optiline kaabel, vahepeal oli tükk aega kasutusel 4G-ühendus, mis aitas küll hädast välja, aga kaabel on ikka stabiilsem ja kiirem).

Rõõm on nentida, et tavapäraselt jätkus ka suurepärase koostöö Deltmar OÜ ja Meelis Lilbokiga raamatukogutarkvara RIKS arendamisel (uuendus- ja parandusettepanekud).

Suure uuendusena „tänu“ eriolukorrale ja kehtestatud piirangutele sai Deltmar OÜ kiire arenduse tulemusena võimalikuks raamatukogu lugejaks registreerumine vaid e-kanaleid (veebileht ja ID-kaart) kasutades – selleks loodi eraldiseisev liitumisportaal lugeja.raamatukogud.ee. RIKS sai juurde ka võimekuse tagastuskasti kaudu tehtud tagastamised eraldi fikseerida, et hiljem oleks võimalik statistikat vaadata – kas ja kui palju tagastuskasti tegelikult kasutatakse. NB! Tagastamised fikseeritakse ikka siis kui raamatukoguhoidja on jõudnud raamatud kastist välja võtta ja programmis registreerida. Nutikaid tagastuskaste meil kahjuks (veel) ei ole.

Suur töö sai tehtud Tapa raamatukogus – terve arvutivõrk (kõik kaablid ja suurem osa võrguseadmeid) sai uuendatud. Igal pool (terves vallas) on 2020. aastast kasutusel ka VoIP-telefonid, tõsi Tapal ja Tamsalus on vaja veel süsteemi mõnevõrra parendada.

Assamalla raamatukogu AIP-arvuti on üle viidud Linuxile (analoogselt kõigi teiste AIP-arvutitega vallas).

Loomulikult on terve aasta vältel rakendatud ka kogu aeg jooksvalt programmide, püsivara ja muid tarkvarauuendusi.

Raamatukogu koduleht läbis väikse uuenduskuuri.

Plaanid 2021. a

Raamatute laenutuskapi töökorda seadmine, juurutamine – vastavad seadistused ja võibolla ka mõni vajalik uuendus RIKS'is.

Jätkub RIKS'i arendamine koostöös Deltmar OÜ'ga ning vastavalt võimalustele vananenud/vanemate seadmete (arvutid, monitorid) väljavahetamine.

Jooksev tarkvara uuendamine seadmetes ja kindlasti ka vallaraamatukogu kodulehe uuendamine.

3. Kogud komplekteerimine ja töötlemine

3.1. Komplekteerimise põhimõtted ja uuendused (sh e-teavikud)

Tapa Vallaraamatukogu ja tema harukogude (Tamsalu, Assamalla, Jäneda, Lehtse, Saksi ja Vajangu) kogude komplekteerimine, kataloogimine ja rahaline arvestus toimub Tapa Vallaraamatukogu komplekteeriija poolt. Vallas on kasutusel raamatukoguprogramm RIKS, koos elektroonilise kataloogi ning lugejaportaali riksweb. Annetuste akte koostavad ka Jäneda ja Lehtse raamatukogu töötajad. Saksi raamatukogu teavikute arvelevõtmine (v.a perioodika numbrikirjete saabunuks lisamine) ja töötlus (hulgiarvestus, raamatukogunduslik vormistamine, kiletamine) toimub alates 2018. aasta sügisest Tapa raamatukogu töötajate poolt.

Harukogud esitavad tellimissoovid ja nende põhjal ning rahaliste vahendite olemasolul tellitakse põhiosa teavikutest. Arvestatakse piirkondlike kogude eripära ning tellimissoovidega.

Komplekteerime ka venekeelset kirjandust, kuna venekeelne lugejaskond on olemas Tapal, Tamsalus ja mõnikord on venekeelse raamatu laenussoovi avaldanud ka teiste kogude lugejad.

Teistes keeltes raamatuid komplekteerime vähe. Tavaliselt saame need kingiks või annetusena. E-teavikuid ei komplekteeri.

Jäneda raamatukogu teeninduspiirkonnas asub lasteaed-põhikool, mistõttu on oluline sealse raamatukogu varustamine ka koolilugemise raamatute ning lastekirjandusega (nii ilu- kui teatmekirjandus). Jäneda loss (ja seal tegutsenud põllutöökool) ning inimesed, kes seal on elanud

(Maria Zakrevskaja-Benckendorff-Budberg ja tema perekond ning sõbrad), õppinud (Arnold Rüütel jpt) ja õpetanud (Veera Saar) on suur koduloolise komplekteerimise teema.

Lehtse raamatukogu (kooli põhikogu ülesannetes) töötab Lehtse multifunktsionaalses kesku-sehones (kool, lasteaed, kultuurimaja, perearst, juuksur, sotsiaaltöötaja vastuvõtt).

Saksi raamatukogu töötab 0,5 koormusega. Ei ole igapäevaselt avatud. Raamatukogu teenin-duspiirkond kattub Tapa (kaugus ca 5 km) kui tõmbekeskuse piirkonnaga (kauplused, kool, tankla, töökohad, tervisekeskus). Piirkonnakool on Tapa Gümnaasium.

Assamalla raamatukogu on meie kõige väiksema teeniduspiirkonnaga ja on sealse kandi ainus asutus. Koostöö toimub peamiselt Porkuni kooliga.

Tamsalu raamatukogu – linnaraamatukogu. Raamatukogu lähedal asuvad gümnaasium, kul-tuurimaja, muusikakooli filiaal. Piirkonnas lasteaed ja hooldekodu.

Vajangu raamatukogu – teeniduspiirkonnas algkool, lasteaed, noortekeskus.

Lugemisisu programmiga liitusid 2020. a Jäneda, Lehtse, Tamsalu ja Tapa raamatukogud. See-tõttu telliti neisse kogudesse ka enam lastekirjandust, lisaks saadi Eesti Lastekirjanduse Keskuse poolt seoses programmiga annetuseks uuemat lastekirjandust.

Kõigil Tapa vallaraamatukogu harukogudel on võimalus esitada enda ja oma lugejate soovid. Kõik äraütlused ja eitavad vastused registreeritakse jooksvalt raamatukoguprogrammis, mis on aluseks järelkomplekteerimisele.

Tapa RK 2020. a laenutuste TIPP 10

	Autor	Pealkiri	Laenutusi	Eksemplare	Laenutusi eksemplari kohta
1.	Roht, Richard	„Jutte loomadest“	73	14	5,21
2.	Raud, Piret	„Verihurmade aed“	62	4	15,5
3.	Lindgren, Astrid	„Meisterdetektiiv Blomkvist“	55	14	3,92
4.	Kivirähk, Andrus	„Rehepapp“	54	16	3,37
5.	Owens, Delia	„Kus laulavad langustid“	46	2	23
6.	Tinnuri, Urve	„Õed“	44	2	22
7.	Durrell, Gerald	„Minu pere ja muud loomad“	41	19	2,15
8.	Kullerkupp, Ulvi	„Unistades õnnest“	40	2	20
9.	Raud, Eno	„Lugu lendavate taldrikutega“	40	11	3,63
10.	Kuusk, Priit	„Laevakokk Wend“	39	2	19,5

TVRK 2020. a laenutuste TIPP 10

	Autor	Pealkiri	Laenu- tusi	Eksemp- lare	Laenutusi eksemplari kohta
1.	Tinnuri, Urve	„Õed“	142	8	17,75
2.	Raud, Piret	„Verihurmade aed“	122	8	15,25
3.	Kütt, Ain	„Risti soldati mõistatus“	118	12	9,83
4.	Luitsalu, Susan	„Ka naabrid nutavad“	98	7	14
5.	Roht, Richard	„Jutte loomadest“	95	26	3,65
6.	Kullerkupp, Ulvi	„Unistades õnnest“	93	5	18,6
7.	Owens, Delia	„Kus laulavad langustid“	88	8	11
8.	Kooli, Piret	„Raivo Järvi. Kõike muud kui KUKUPAI“	86	8	10,75
9.	Veem, Eha	„Leskede klubi. Kadunud asitõend“	86	7	12,28
10.	Osolin, Olav	„Minu esimene elu“	83	6	13,83

TVRK – 10 enim laenutatud autorit 2020. a

	Autor	Laenutusi
1.	Kivirähk, Andrus	659
2.	Roberts, Nora	613
3.	Pervik, Aino	598
4.	Tomusk, Ilmar	514
5.	Ernits, Marje	514
6.	Tohvri, Erik	506
7.	Tuule, Eet	470
8.	Mallery, Susan	454
9.	Veem, Eha	347
10.	Lindgren, Astrid	331

Tapa vallaraamatukogus koos harukogudega annetustena arvele võetud teavikuid oli 275 (6,04% juurdetulekust). Sellest 90 nimetust ja 162 eksemplari saadud Eesti Lastekirjanduse Keskuselt Lugemisisu programmi raames. Annetusi saadi rohkem, aga nende teavikutega parandati kogude visuaalset väljanägemist, st vahetati eksemplar eksemplari vastu kõigis raamatukogu harukogudes.

Kogude kasutatavus ja seosed lugejate sihtrühmadega – ringlus, analüüs**TVRK – laenutused kuude kaupa 2020. a**

	Tapa	Tamsalu	Jäneda	Lehtse	Saksi	Assa- malla	Va- jangu	KOKKU
Jaanuar	4 698	1 632	802	790	460	135	235	8 752
Veebruar	4 532	1 499	757	769	296	135	229	8 217
Märts	3 398	1 191	649	587	274	102	183	6 384
Aprill	1 793	724	647	881	357	129	251	4 782
Mai	1 918	795	555	545	217	131	182	4 343
Juuni	3 790	1 161	676	786	306	126	249	7 094
Juuli	4 124	1 332	102	218	63	32	57	5 928
August	3 711	1 258	662	583	260	95	232	6 801

	Tapa	Tamsalu	Jäned	Lehtse	Saksi	Assamalla	Vajangu	KOKKU
September	4 093	1 263	674	669	373	211	188	7 471
Oktoober	4 914	1 524	644	677	303	106	221	8 389
November	4 446	1 449	821	757	346	119	217	8 155
Detsember	4 619	1 487	732	746	357	216	291	8 448
KOKKU	46 036	15 315	7 721	8 008	3 612	1 537	2 535	84 764

TVRK – ringlus 2020. a

Kogu/osakogu	Kogud 2020 lõpp (arvestusüksus a + b)	Laenutused 2020	Kogude ringlus
Jäned	9 349	7 721	0,82
Lehtse	10 193	8 008	0,78
Saksi	7 252	3 612	0,49
Tapa LO+TO	60 556	46 036	0,76
Assamalla	6 138	1 537	0,25
Tamsalu	20 336	15 315	0,75
Vajangu	6 921	2 535	0,36
Vald kokku	120 775	84 764	0,70

3.1.1. Raamatu komplekteerimine (trükis + e-raamat)

TVRK – raamatute juurdetuleku võrdlus 2018–2020

Kogu/osakogu	Juurdetulek 2020 (ost + annetus)	Juurdetulek 2019 (ost + annetus)	Juurdetulek 2018 (ost + annetus)
Jäned	501 (422 + 79)	413 (337 + 76)	342 (277 + 65)
Lehtse	521 (471 + 50)	444 (385 + 59)	339 (295 + 44)
Saksi	145 (144 + 1)	192 (162 + 30)	150 (98 + 52)
Tapa LO	671 (688 + 52)	556 (556 + 0)	619 (590 + 29)
Tapa TO	1 431 (1 385 + 46)	1 475 (1 388 + 87)	1 308 (1 153 + 155)
Assamalla	173 (172 + 1)	292 (232 + 60)	150 (142 + 8)
Tamsalu	849 (809 + 40)	943 (769 + 174)	636 (577 + 59)
Vajangu	212 (206 + 6)	304 (243 + 61)	136 (132 + 4)
Vald kokku	4 552 (4 277 + 275)	4 619 (4 072 + 547)	3 680 (3 264 + 416)

„Rahvaraamatukogude kvaliteedihindamise mudel“

„3.2 Raamatukogu hangitud väljaanded katavad elanikkonna vajadused. Mõõdikud EESKU-JULIK = raamatukogu hangib keskmiselt 400 raamatut 1000 elaniku kohta, HEA = 300 raamatut, Rahuldav 200 raamatut.“

Tapa vallas kõikide raamatukogude (ostud) koond on HEA = 397 raamatut 1000 elaniku kohta (Eeskujulikust jäi puudu 3 raamatut).

EESKUJULIKU raamatutega varustamise saavutasime Jänedal, Lehtses, Assamallas ja Vajangu, HEA Tapal ja Saksis, RAHULDAVA Tamsalu (Heast puudu 16 raamatut).

Raamatute juurdetulekule seab piirid ilukirjanduse raamatute kallinemine. Enne valdade ühinemist olid Tamsalu piirkonnas eraldised teavikutele alarahastatud. Kuni kohaliku omavalitsuse eraldised teavikutele ei suurene, jätkub piirkonna rahastamine tänasel tasemel.

3.1.2. Perioodika komplekteerimine

TVRK perioodika komplekteerimine:

ajakirjad – kokku 144 aastakäiku, sellest ostud 123 ja annetatud 21;

sh Tapa RK (Kooli 6) 69 aastakäiku, sellest ostud 56 ja annetatud 13;

ajalehed – kokku 43 aastakäiku, sellest ostud 38 ja annetatud 5;

sh Tapa RK (Kooli 6) 18 aastakäiku, sellest ostud 16 ja annetatud 2.

3.1.3. Auviste komplekteerimine

Auviseid ostetud 2, annetusena 1.

3.2. Inventuurid, mahakandmised

Koroonakriis 2020. aasta alguses andis aja ja võimaluse kõigis raamatukogudes inventuuri läbiviimiseks. Tapa raamatukogus toimub mahakandmine ja kogude korrastamine iga-aastaselt töö käigus.

TVRK – mahakantud raamatute võrdlus 2018–2020

Kogu/osakogu	Maha kantud 2020	Maha kantud 2019	Maha kantud 2018
Jäneda	222	1 589	1 501
Lehtse	163	1 566	2 054
Saksi	85	1 100	2 108
Tapa LO+TO	3 990	4 857	4 422
Assamalla	194	2 766	873
Tamsalu	190	3 867	727
Vajangu	420	1 605	362
Vald kokku	5 264	17 350	12 047

TVRK – juurdetulekud 2020. a

Kogu	Juurdetulekud 2020					
	Raamatud (a)		Raamatud + perioodika (arvestusüksus)		Kogud aasta lõpul	
	eks	% kogust	eks	% kogust	Raamat (a)	a.-üksus (a + b)
Jäneda	501	5,39	512	5,47	9 292	9 349
Lehtse	521	5,14	531	5,2	10 127	10 193
Saksi	145	2,01	156	2,15	7 210	7 252
Tapa LO+TO	2 151	3,57	2 220	3,66	60 167	60 556
Assamalla	173	2,83	183	2,98	6 097	6 138
Tamsalu	849	4,19	868	4,26	20 239	20 366
Vajangu	212	3,08	226	3,26	6 873	6 921
Vald kokku	4 552	3,79	4 696	3,88	120 005	120 775

TVRK – mahakandmised 2020. a

Kogu	Mahakandmised 2020					
	Raamatud (a)		Raamatud + perioodika (arvestusüksus)		Kogud aasta lõpul	
	eks	% kogust	eks	% kogust	Raamat (a)	a.-üksus (a + b)
Jäneda	222	2,38	229	2,44	9 292	9 349
Lehtse	163	1,6	185	1,81	10 127	10 193
Saksi	85	1,17	99	1,36	7 210	7 252
Tapa LO+TO	3 990	6,63	4 107	6,78	60 167	60 556
Assamalla	194	3,18	218	3,55	6 097	6 138
Tamsalu	190	0,93	198	0,97	20 239	20 336
Vajangu	420	6,11	437	6,31	6 873	6 921
Vald kokku	5 264	4,38	5 473	4,53	120 005	120 775

„Rahvaraamatukogude kvaliteedihindamise mudel“

„3.7. Raamatukogu tegeleb kogude regulaarse uuendamisega, st kogude pideva täiendamise ja regulaarse vanemate raamatute kogudest väljaarvamise. Mõõdikud: Eeskujulik 8%, Hea 6%, Rahuldav 4%.“

Kogude uuenemise % 2020 (raamatud): Saksi 1,17%, Tapa 3,57% , Vajangu 3,08%, Lehtse 1,6% , Jäneda 2,38%, Tamsalu 0,93% , Assamalla 2,83% – kõigi raamatukogude tulemus mõõdiku järgi Mitterahuldav.

Tulemust annaks parandada kogude hüppelise juurdekasvuga – raha ostuteks ei piisa või teisalt suurema ühekordse mahakandmisega, mida on väga raske realselt teostada.

Alati peab raamatukogu komplekteerimise juures arvestama lisaks analüüsile reaalset elu: paikonna elanike arvu, lugejate arvu, lugejate vajadusi (kas piirkonnas on kool jt asutusi), kas töötatakse osalise- või täistööajaga, raamatute ringluse võimalust ja kasutamist jne. Seega ei tähenda „mitterahuldav“ alati seda, et kogusid komplekteeritakse mitterahuldavalt. Vaid kogudega tulebki järjepidevalt tööd teha.

4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

Kõikides raamatukogudes saab lisaks koju- ja kohallaenutusele teha koopiaid, pakutakse RVL teenust ning abi arvuti kasutamisel ja e-teenuste tegemisel. Tamsalu raamatukogus võeti kasutusele tagastuskast ja aasta lõpus sai tagastuskast soetatud ka Lehtse raamatukogule (paigaldus lükkus järgmisse aastasse). Suurenes individuaalkoolituste osa – vajati rohkem abi e-teenuste kasutamisel. Omamoodi väljakutse oli kontaktivaba laenus – tellitud raamatupakkide tegemine. See eeldas nii lugeja kui kirjanduse veelgi suuremat tundmist.

Vajangu raamatukogus jätkas tööd Omniva postipunkt.

Juubeliks sai Assamalla raamatukogu värviprinteri.

Lugejate rahulolu-uuring viidi läbi 2020. aasta oktoobris.

Lühiülevaade <https://www.tapa.lib.ee/?p=6743>.

Üle Tapa valla oli küsimustele vastajaid 217, s.o 6,6% 2019. aasta lugejatest. Kõik vastajad pidasid peamiseks oluliseks teenuseks raamatute ja ajakirjade koju laenutamist. Tähtsal kohal oli raamatukogu poolt korraldavatest üritustest osavõtmine. Olulisel kohal olid ka printimisteenuse ja kohapeal lugemise võimaluse kasutamine. Enamus lugejaid olid rahul ka raamatukogu lahtiolekuaegadega.

Uuest aastast (orienteeruvalt veebruarist) saab Tapa raamatukogust tänu raamatukapi kasutuselevõtmisele raamatuid kätte ööpäevaringselt ja kontaktivabalt. Ööpäevaringselt saab raamatuid tagastada Tapa, Tamsalu ja Lehtse raamatukogudes. See kõik annab lugejatele suurema vabaduse raamatute laenamiseks/tagastamiseks.

Rahulolu kogude koostisega – lugejate rahulolu protsentides – Tapa 93/94%, Saksi 91%, Jäneda 87%, Tamsalu 84%, Assamalla 72%, Vajangu 67%, Lehtse 65%. Uudiskirjanduse eksemplaarsus peaks olema suurem. Olukord on teada. Siin seab tellimuse mahule piirangud ikkagi rahaliste vahendite olemasolu. Eri valdkondade uudiskirjanduse ostmise osas tuleb meil endiselt teha valikuid. Osa raamatuid saab ju vajadusel lugejatele tellida RVL-i vahendusel suurematest raamatukogudest.

Personali teeninduskvaliteediga oldi rahul. Tänusõnu jätkus kõigi seitsme raamatukogu töötaajale.

Mida oodatakse raamatukogult tulevikus? Siin on esikohal ikkagi lai kirjanduse valik ja teisele kohale jäi 24/7 kasutatav raamatukapp, ehk siis ikkagi maksimaalne mugavus kirjanduse kättesaamisel. Rõõmustav on ka see, et ikka ja jälle oodatakse kohtumisi kirjanike, kunstnike ja muidu huvitavate inimestega ning kunsti- ja raamatunäituseid. Raamatukogult oodatakse ka lihtsalt mugavat ja mõnusat ajaveetmise kohta – mugavad istumiskohad, kohviautomaat. Aga jääma peavad ka vaiksed lugemise ja töötamise alad.

4.1. Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine

TVRK – valla raamatukogudes on lugejate käsutuses 10 internetiarvutit, seega kõigis raamatukogudes on tagatud avaliku teabe kättesaadavus. Vallas registreeriti 426 AIP kasutajat, kasutajakordi 2 201 (2019 / 3 364). Arvudes on tagasimineku ja küllap on üks põhjuseid ka arvutikohatade hajutamise tõttu lugejate kasutuses olevate arvutite arvu ajutine vähendamine.

AIP-is käimise põhjused ei ole muutunud. Täiskasvanud käivad ID-kaardiga tehinguid tegemas, tuludeklaratsioone esitamas, tervisedeklaratsioone täitmas, pangateenuseid kasutamas, töötukassaga suhtlemas, pileteid ostmas, e-kirjakastis, e-tervise keskkonnas, uudiseid ja ajalehti lugemas, sotsiaalmeedias suhtlemas, printimas, skaneerimas, muusikat kuulamas (kõrvaklappidega), arvutimänge mängimas, YouTubest videoid vaatamas jne.

4.2. Raamatukogu kasutamine ja teenused

Vallas tervikuna vähenesid nii kasutajate, külastuste kui laenutuste arvud. Kasvasid virtuaalkülastuste ja andmebaasist otsingute arvud, osades raamatukogudes päringute arvud. Põhiline statistiliste näitajate langus tuleb meid tabanud COVID-19 pandeemiast, mis hoidis raamatukogud suletud / kontaktivabal teenindusel lausa seitse nädalat. Vallas vähenes ka elanike arv (-340). Ka koolides toimus periooditi kontaktivaba õpe, mis omakorda mõjutas raamatukogude külastatavust. Samuti ühiskonna osaline suletus ja piirangud vähendasid avalikus ruumis liikumist.

TVRK 2020. aasta arvudes:

elanike arv TVRK teeninduspiirkonnas – **10 772** / 2020 (-340) , 11 112 / 2019;
hölve – **28,36%** (2020), 29,7% (2019);

Raamatukogu kasutamine		Tapa RK	TRK	ARK	JRK	LRK	SRK	VRK	TVRK Kokku
e5	sh võõrkeelne kirjandus	5 968	356	0	42	3	0	115	6 484
e5.1	sh venek. kirjandus	5 797	356	0	16	0	0	115	6 284
f	Infopäringute arv	188	29	0	156	28	67	2	470
	Näituste ja väljapanekute arv	47	35	9	17	15	4	6	133
	Ürituste arv	56	22	1	22	12	4	5	122
	Üritustel osalenute arv	1 040	336	6	598	176	40	35	2 231

Tabel 4

Raamatukogu	Lugejad 2019	Lugejad 2020	Muutus (+/-)
Tapa RK	1 956	1 760	-196
Tamsalu RK	619	592	-27
Jäned RK	181	184	+3
Lehtse RK	192	194	+2
Saksi RK	113	110	-3
Assamalla RK	95	83	-12
Vajangu RK	148	132	-16
KOKKU	3 304	3 055	-249

Raamatu- kogu	Külastused 2019	Külastused 2020	Muutus (+/-)	Virtuaal- külast. 2019	Virtuaal- külast. 2020	Muutus (+/-)
Tapa RK	29 707	24 591	-5 116	50 709	53 392	+2 683
Tamsalu RK	8 196	7 409	-787	4 242	811	-3 431
Jäned RK	5 809	5 344	-465	16	0	-16
Lehtse RK	4 062	3 883	-179	0	0	0
Saksi RK	1 913	1 597	-316	17	0	-17
Assamalla RK	1 599	956	-643	3	0	-3
Vajangu RK	2 542	2 050	-492	2	0	-2
KOKKU	53 828	45 830	-7 998	55 852	54 203	-1 649

Raamatu- kogu	Laenut-d 2019	Laenut-d 2020	Muutus (+/-)	Päringud 2019	Päringud 2020	Muutus (+/-)
Tapa RK	56 148	50 629	-5 555	212	188	-24
Tamsalu RK	17 448	16 475	-973	49	29	-20
Jäned RK	10 207	9 334	-873	80	156	+76
Lehtse RK	10 683	9 564	-1 119	27	28	+1
Saksi RK	3 735	3 766	+31	99	67	-32
Assamalla RK	2 346	1 861	-485	0	0	0
Vajangu RK	2 412	2 759	+347	5	2	-3
KOKKU	102 979	94 388	-8 591	472	470	-2

Laenutused: kõik laenutused, ka kohalkasutuse laenutused.

Külastuste hulka on arvestatud ka tagastuskasti külastused

Raamatukogu	Virtuaalürituste arv		Virtuaalüritustel osalejate arv		Virtuaalürituste järelvaatajate arv *	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Tapa RK		2		?		?

* kui järelvaatamine võimaldati peale ürituse toimumist

Raamatukogu	Virtuaalkoolituste arv		Virtuaalkoolitustel osalejate arv		Virtuaalkoolituste järelvaatajate arv *	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020
		0		0		0

* kui järelvaatamine võimaldati peale koolituse toimumist

Raamatu- kogu	Virtuaal- näituste arv 2019	Virtuaal- näituste arv 2020	Virtuaalnäituste külastajate arv 2019	Virtuaalnäituste külastajate arv 2020
		0		0

E-teenused

Tapa vallaraamatukogu kodulehte külastati 53 392 korda ja Tamsalu raamatukogu kodulehte 811 korral. Sotsiaalmeedia väljund – raamatukogupoolseid postitusi neljale sotsiaalmeedia kontole tehti 162.

Tapa vallas on raamatukogusüsteemiga RIKS ja veebipõhise RIKSWEBiga liitunud kõik Tapa valla raamatukogud ja 4 kooliraamatukogu. Raamatukogusüsteemis RIKS sooritati aruandeaastal 22 184 otsingut (2018. a 17 780).

Raamatukogul uuenes kodulehekülg.

Infopäringud. Järjepidev töö registreerimisel.

Infopäringutele vastamine on igapäevatöö vaieldamatu osa. 2020. aastal oli registreeritud päringuid Tapa raamatukogus 188 (2019/212), kogu vallas 470 (2019/472). Infopäringuid on erinevaid. Vajatakse telefoninumbreid, aadresse, rongide väljumisaegu, kuid põhilised on siiski teemapäringud. Soovitakse teavet küüditamise, galaktikate, religioonide kohta, samuti korduvad küsimused, mis puudutavad perevägivalda ja lastekaitset.

4.3. RVL teenindus

Raamatukogudevahelised laenutused

Kogude kaupa sisse	Laenutusi
Assamalla Raamatukogu	4
Jäned Raamatukogu	5
Lehtse Raamatukogu	38
Saksi Raamatukogu	3
Tamsalu Raamatukogu	26
Vajangu Raamatukogu	3
Kokku	79

Kogude kaupa välja	Laenutusi
Assamalla Raamatukogu	13
Jäned Raamatukogu	724
Lehtse Kool	1
Lehtse Raamatukogu	1 232
Saksi Raamatukogu	223
Tamsalu Raamatukogu	627
Vajangu Raamatukogu	39
Kokku	2 859

RVL teistelt raamatukogudelt

Kogude kaupa sisse	Laenutusi
Eesti Maaülikooli Raamatukogu	1

Eesti Rahvusraamatukogu	1
Lääne-Virumaa Keskraamatukogu	5
Tallinna Keskraamatukogu	1
Kokku	8
Kogude kaupa välja	
Lääne-Virumaa Keskraamatukogu	1
Kokku	1

4.4. Laste- ja noorteteenindus

4.4.1. Laste- ja noortekirjanduse komplekteerimine

2020. aastal võeti Tapa Vallaraamatukogus koos harukogudega arvele 1 591 lastele ja noortele mõeldud teavikut. See teeb ~35% aasta teavikute ja 1,3% kogude (raamat) juurdetulekust.

Lugemisisu programm aitas leevendada väikeste kogude uuemate lasteraamatute pöuda. Tellisime programmi raames puuduvad nimetused Jäned, Lehtse ja Tamsalu raamatukogudesse. Tapa lasteraamatukogus olid kõik raamatud eelnevalt olemas – tellisime juurde lisaeksemplari.

Lastekirjandust ei ole kunagi liiga palju. Aastatega on kindlamalt välja kujunenud teadmine, et suur osa lastele laenutustest on raamatukoguhoidja järjepidev töö lapsega, lapsevanemaga, vanavanemaga, lasteaiaõpetajaga, kooliõpetajaga, ringijuhendajaga jne, jne.

Laenutuste arv lastele lugejarühmade järgi näitab endiselt, et enim laenavad algklassilapsed, kes on raamatukoguga seotud raamatukogutundide ja suvelugemise nimekirjade kaudu. Lasteaialastele käivad õpetajad ise raamatuid rühmadele valimas ja laenamas (nädalateemad, uudiskirjandus). Tavaliselt jäetakse laenates järgmise korra teema, vahest oodatakse kohapeal, et soovitu kokku otsitaks.

„Rahvaraamatukogude kvaliteedihindamise mudel“

„3.4. Erilist tähelepanu pööratakse laste- ja noortekirjanduse hankimisele. Mõõdikud: Iga 16-aastase ja noorema kasutaja kohta hangitakse aastas vähemalt: 1 raamat – EESKIJULIK, 0,8 – HEA, 0,6 – RAHULDAV.“

TVRK

	Mõõdiku näit	Hinne	Kasutajaid kuni 16 a
Assamalla	1	Eeskujulik	19
Jäned	5,37	Eeskujulik	62
Lehtse	2,73	Eeskujulik	82
Saksi	0,43	Mitterahuldav	23
Tamsalu	1,86	Eeskujulik	174
Tapa	1,06	Eeskujulik	604
Vajangu	1,15	Eeskujulik	32

TVRK – laste- ja noortekirjanduse juurdetulek 2020. a

	KOV ost	Dotatsioon	Annetused	KOKKU
Jäned	118	157	58	333
Lehtse	121	69	34	224
Saksi	2	8	0	10
Tapa	220	380	43	643
Assamalla	11	8	0	19
Tamsalu	132	158	35	325

Vajangu	17	20	0	37
Vald kokku	621	800	170	1 591

Uutest lasteraamatutes hangiti enim eksemplare: Anu Aun „Eia seiklus Tondikakul“, Kristi Kangilaski „Kõige õigem“ ja Sara Pennypacker „Pax“ – kõiki 8 eksemplari.

Tapa RK lastekogu 2020. a laenutuste TIPP 10

	Autor	Pealkiri	Laenu- tusi	Ek- semp- lare	Laenutusi eksemplari kohta
1.	Roht, Richard	„Jutte loomadest“	73	14	5,21
2.	Lindgren, Astrid	„Meisterdetektiiv Blomkvist“	55	14	3,92
3.	Durrell, Gerald	„Minu pere ja muud loomad“	41	19	2,15
4.	Raud, Eno	„Lugu lendavate taldrikutega“	40	11	3,63
5.	Kivirähk, Andrus	„Tont ja Facebook“	33	3	11
6.	Bornhöhe, Eduard	„Tasuja“	32	16	2
7.	Raud, Eno	„Sipsik“	29	10	2,9
8.	Saar, Anti	„Pärt läheb uuele ringile“	29	2	14,5
9.	Tomusk, Ilmar	„Väike Vunts“	29	2	14,5
10.	Lember, Ira	„Fantastiline poiss. Fantastiline tüdruk. Musta kaarna küüsis“	28	12	2,33

TVRK 2020. a lastekogude laenutuste TIPP 10

	Autor	Pealkiri	Laenutusi
1.	Roht, Richard	„Jutte loomadest“	95
2.	Vaiksoo, Jaanus	„Neli hommikut ja üks õhtu“	83
3.	Väljal, Silvi	„Jussikese seitse sõpra“	80
4.	Raud, Eno	„Sipsik“	78
5.	Kivirähk, Andrus	„Tont ja Facebook“	68
6.	Lindgren, Astrid	„Meisterdetektiiv Blomkvist“	64
7.	Durrell, Gerald	„Minu pere ja muud loomad“	59
8.	Saint-Exupery, Antoine de	„Väike prints“	55
9.	Bornhöhe, Eduard	„Tasuja“	52
10.	Alcott, Louisa May	„Väikesed naised“	51

Selle aasta lastekirjanduse enimlaenutatud raamatud on kohustuslik koolilugemine. Üheks põhjuseks on aastate jooksul kogunenud suurem eksemplaride arv.

4.4.2. Laste ja noorte raamatukogu kasutamine

Tabel 5

Raamatu- kogu	Lug-d 2019	Lug-d 2020	Muutus (+/-)	Külast-d 2019	Külast-d 2020	Muutus (+/-)	Laenut 2019	Laenut 2020	Muutus (+/-)
Tapa RK	600	604	+4	9 629	7 211	-2 418	9 890	9 939	+49
Tamsalu RK	164	174	+10	2 069	2 049	-20	1 192	1 047	-145
Järeda RK	61	62	+1	1 867	1 851	-16	1 279	1 238	-41
Lehtse RK	72	82	+10	1 556	1 537	-19	1 196	1 387	+191
Saksi RK	19	23	+4	325	176	-149	179	130	-49
Assamalla RK	20	19	-1	200	111	-89	197	171	-26
Vajangu RK	28	32	+4	856	500	-356	193	203	+10
TVRK KOKKU	964	996	+32	16 502	13 435	-3 067	14 126	14 115	-11

Raamatukogude sulgemine kevadel ja sügisel koolides kontaktivaba õppetöö, on laste raamatukogude kasutamisse oma jälje jätnud. Koduõppe perioodil oli väga vähe lapsi raamatukogu külastamas ja eks see kajastub ka arvulistes näitajates.

4.4.3. Laste- ja noorteteenindus, sh lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine

Hoolimata koroonapuhangust oli 2020. aasta laste- ja noorteteeninduses üsna viljakas. Nagu ikka, on suureks abiks olnud erinevad kunstinäitused, neid jätkub eksponeerimiseks aastaringelt. Värvilised ja muinasjutulised pildid panevad laste fantaasia hästi tööle ja aitavad tundi sisse elada ning vajadusel ka rahuneda.

Tihedat koostööd tehti Pisipõnni lasteaia Õnneseene rühmaga. Koos avastati ja uuriti raamatuid, mis lastele kõige meelepärased, nende arengut toetavad. Nii saab edaspidi soovitusi jagada ka teistele lasteaednikele või lapsevanematele.

Kuna nii mitmeski lasteaiaühmas on koos eri vanuses lapsed, siis tuleb üht lasteüritust läbi viia nii, et see oleks ühtviisi huvitav nii 4-aastasele kui ka 7-aastasele. See annab raamatukogutöötajatele hea võimaluse oma leidlikkust arendada.

Tagasiside lasteaedadelt oli väga positiivne. Laste jaoks on raamatukogu külastus väga oluline sündmus (teine keskkond, uued tegevused) ja lasteaiaõpetajatele on raamatukogul alati pakkuda raamatuid teematundideks, ettelugemiseks jne ning raamatukogu üritustel korraldatavaid tegevusi ja mängu saab edaspidi ka lasteaias kasutada.

Esimese klassi laste külaskäigu ajal annab hästi tunda, kas laps on varem raamatukogu juba külastanud. Need, kes on raamatukoguga varasemast tuttavad, väljendavad seda suure rõõmu ja elevusega, on enesekindlad ja tahavad ka teistele klassikaaslastele kõike nähtut ja kuuldut tutvustada. Vajalikke tarkusi õpetatakse lastele läbi raamatukogumängu, nii kinnistuvad teadmised paremini.

Tore on, kui vanemad lastega raamatukogus aega veedavad. See on tõeline kvaliteetaeg. Vahel jäetakse laps ka „raamatukoguhoidu“ (kui laps sellega nõus on) ja raamatukogutädi abiga leitakse palju eakohaseid sõpru-raamatuid ning raamatukogusse tahetakse ikka ja jälle tagasi tulla. Igal suvel saavad 1.–6. klassi lapsed soovitusliku suvelugemise nimekirja (raamatukogu koostab, õpetajad tutvuvad). Raamatukogus on raamatud ka klasside kaupa välja pandud, nii et soovitud on lihtne leida.

Oluline märksõna töös lastega on „kambavaim“. Eakaaslaste mõju üksteisele on suur. Lapsed oskavad ja julgevad üksteisele raamatusoovitusi jagada. Sõbralt ja klassikaaslaselt võetakse need soovitusid julgelt ka vastu.

4.4.4. Laste- ja noorteüritused

Laste- ja noorteüritusi toimus 2020. aastal 51 (2019/44). Kuna oli järjekordne Nukitsa konkursi aasta, siis aasta kaks esimest kuud kulusid Nukitsatundidele. Tore, et algklassid on agarad kaasa lööma.

Kuna kevadel oli külla oodata kirjanik Anti Saart, siis tehti selleks ka ettevalmistustööd, loeti raamatuid, sest siis on kohtumine huvitavam. Ja nii ka oli. Luges jutte, rääkis endast. Lapsed olid talle kingituseks meisterdanud pika bussi (inspiratsiooni said loost „Pärt läheb uuele ringile“).

Ilon Wiklandi 90. sünniaastapäeva tähistav kohvernäitus „Pikk-pikk teekond“ tekitas palju elevust. Näitus koosnes viiest värvilisest kohvrast, mis sisaldasid esemeid, raamatuid, illustreer-

sioone, mis puudutasid Ilon Wiklandi erinevaid eluetappe, alates lapsepõlvest kuni Iloni Imedema loomiseni. Lapsed said mänguliselt Iloniga koos minna vanaema juurde Haapsallu, üle mere Rootsi ... lapsed olid huviga asja juures.

Tore on, kui raamatukogusse tulevad ka veidi vanemad põhikoolilapsed. Nii tulidki 5. ja 6. klassi õpilased, et rohkem aimu saada Ilma Tomuski raamatumaailmast.

Kuna raamatukogus oli üleval Ungari kunstniku Jacqueline Molnàri isikunäitus, siis lubas Ungari Instituut ka ise külla tulla. See oli väga info- ja lustirohke kohtumine. Räägiti Ungarist ja ungari keeles, tehti viktoriini ja lõpetati ühislauluga.

Tapa Vallaraamatukogu liitus sel aastal Lugesimisu programmiga. Tõeline isutekitaja! Tundub, et kõik lapsed tahtsid kaasa lüüa! Mis saab selle vastu olla?! Nii oli raamatukogus veel oktoobris päris tihedalt sebmist, kuni olukord riigis seadis liikumisele-suhtlemisele rangemad reeglid.

LISA 4

4.5. Erivajadustega sihtrühmade teenused

Tapa RK: Raamatukogu pakub erivajadustega inimestele raamatute komplekteerimisel abi. Raamatupakid jõuavad lugejani valla sotsiaaltöötaja, avahooldaja või siis naabri/sugulase abil. Varasemalt on avaldatud valla ajalehes Sõnumed teade, et raamatukogu pakub koduteenust ning seda teadet ka järgmistes artiklites aeg-ajalt korratud. Ilmselt on aga abivajajatel nii tublid lähikondlased, et otseselt raamatukogult koduteenust pole soovitud.

Koduteenust pakkus Saksi raamatukogu töötaja.

Tabel 6	Kordade arv	Teenuste arv	Kasutajate arv
Koduteenindus	14	14	1

Tabel 7

Teenused teistele asutustele	Ürituste arv	Osavõtjate arv
0	0	0

4.6. Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond

Kummaline aasta. Tavapäraselt saime toimetada jaanuaris-veebruaris. Toimus väga emotsionaalne kohtumine kunstnikust ümberilmäränduri Anne Rudanovskiga.

Märtsis keerati raamatukogud lukku ja algas teistmoodi elu. Kui varem täpselt ei teatud, kas raamatukogu püüdlused, olla kogukonna elutoaks, kogunemiskohaks, on vilja kandnud, siis nüüd oli selgusehetk – inimesed vajavad raamatukogu. Sai kasutatud kõikvõimalikke kanaleid, et anda lugejatele teada – raamatukogu on nende jaoks olemas. Koduleht, FB, kohalik ajaleht, telefon, isiklik suhtlemine tänaval – info jagamiseks läks kõik käiku. Esimese viiruselaine ajal tehti, lisaks kontaktivabale laenutamisele, palju sisetööd: inventuur, fondi ümbertõstmise, koristamine.

Augusti lõpus toimus noorte antropoloogiahuviliste inspiratsioonipäev Tapal. Järgiti kõiki reegleid (piiratud osalejate arv, ruumide madal täituvus, desinfitseerimine, tuulutamine). Samadel

tingimustel toimus ka filmiõhtu oktoobri lõpus, kuid need üritused olid pigem erandid. Aasta lõpus jäid ära üritused nii täiskasvanutele kui ka lastele. Ettevaatus eelkõige.

Sümboolse kummardusena digikultuuriaastale võib nimetada maikuus tehtud virtuaalset emadepäevatervitust (muusika ja luule) emadele-vanaemadele. Aitäh Piret Pihelile ja Kairi Kroonile kaasa löömast!

Toetame jätkuvalt elukestvaid õpet (propageerime õppimisvõimalusi jms) ja haakume TÕN-i tegevustega.

4.6.1. Kohalikul tasandil

Koostööpartnerid:

- *Tapa Gümnaasium*
- *Tapa Vene Põhikool (aasta lõpust Tapa Keelekümblikukool)*
- *Lasteaiad Pisipõnn ja Vikerkaar*
- *Tapa Muusika- ja Kunstikool* (õpilaste ja täiskasvanute kunstinäitused raamatukogus)
- *Tapa Muuseum*
Saame näituste tarbeks materjali, samas pakume oma fondidest täiendust muuseumi näitustele.
- *Tapa Vallavalitsus*
Esindusüritustel on vallavanema tugi alati olemas, lisaks näituste, raamatute jne transport valla poolt.
- *Lääne-Virumaa Keskraamatukogu*
Erialased koolitused, ekskursioonid ning metoodiline.
- *Tapa Põllu kodu* (Põllu kodu elanike fotonäitus loodusest leidis esitlemist mitmes Tapa valla raamatukogus)
- *SA Hea Hoog Tapa Töökeskus* (laste- ja noorteosakonnas toimunud taaskasutust tutvustaval näitusel olid toredateks näideteks töökeskuses valmistatud esemeid).

Tapa Gümnaasium, Tapa Vene Põhikool ja mõlemad lasteaiad on raamatukogule juba pikaajalised koostööpartnerid. Raamatu- ja teematunnid õpilastele, lasteaiastele on kõige levinum koostöövorm. Tehti lastele suunatud näitusi, kutsuti huvitavaid külalisi. Väga tore oli, kui Pisipõnni lasteaiast tuli üks rühm raamatukogusse isadepäeva tähistama. Kõige rõõmsamad olid isad-vanaisad, kes vahelduseks jooksmisele-hüppamisele said lastega hoopis raamatuid vaadata-lugeda.

Tapa Gümnaasium korraldas etlusevõistluse „Koiduvalgus“ maakondlikku vooru ja Ere oli palutud žüriisse. Võistlus toimus virtuaalselt, otsus tuli langetada videote põhjal.

Toetame ettevõtmisi nii maakondlikul kui ka valla tasandil. Lääne-Virumaa aasta teo sedelite täitmine, kogumine, Tapa valla tegevuse toetamine (kesklinna planeeringu makettide väljapanek ja seda toetav küsitlus).

Et valla raamatukogud omavahel koostööd teevad, see on selge. Sügisel tegime ka ühe ring sõidu, külastasime Viimsi uut raamatukogu ja Anija mõisa.

4.6.2. Riiklikul tasandil

- TYPA trüki- ja paberikunstikeskus (Anne Rudanovski näitus „Seal, kus me kohtusime“, kohtumisõhtu autoriga);
- Eesti Nahakunstnike Liit (näitus „Oi sina mu pesa“, 40 köiteinterpretatsiooni Eesti köitekunstnikelt);

- Ungari Instituut (Muinasjutt ja tegelikkus: Jacqueline Molnàri isikunäitus; kohtumine Tapa Gümnaasiumi õpilastega;
- Viive Noor (ELK-i kunstiekspert) on aastaid olnud meil väga hea koostööpartner, kunstinäituste vahendaja, tänu kellele on Tapa rahval olnud võimalus näha väga heal tasemel kunstinäitusi);
- Järvamaa Kutsehariduskeskus (kasutame iga võimalust vahendada huvilistele erinevaid õppimisvõimalusi, ärgitada noori edasi õppima või omandama teist eriala lisaks olemasolevale);
- Tartu Nefa Rühm (inspiratsioonipäev antropoloogiahuvilistele).

4.6.3. Rahvusvahelisel tasandil

- *Akaa kunstiihendus Soomest,*
- *Akaa raamatukogu.*

Planeeritud kohtumised jäid realselt ära, kuigi lükkasime neid mitu korda edasi. Lootused on pandud järgmisele aastale. Kirjavahetus on pidev.

Erineva keele ja kultuuritaustaga inimeste sidususe suurendamine.

Üritused:

- *Anne Rudanovski reisijutuõhtu.* Kust saab üks habras naine selle jõu, et minna üksi ümber maailma rändama, et avastada ja talletada eri rahvaste iidseid paberi valmistamise viise. Tartu Kõrgema Kunstikooli õppejõud, kunstnik Anne Rudanovski sai reisilt hindamatu elu- ja kunstikogemuse.
- *Kohtume raamatukogus!* Raamatukogupäevade avamine, mille käigus toimus ka regiivärsilise lugulaulu „Raamatukogude kiituseks ja kaitseks“ esmaettekannet.
- *Reisifilmide õhtu.* Helve ja Viktor Grossmann pakkusid oma nägemust Poolast, Leedust ja Austriast. Amatöörfilmid professionaalsel tasemel.
- *Kultuuriuurijad ühiskonnas?* Sotsiaal- ja humanitaaralade tudengite ja teadlaste inspiratsioonipäev Tartu Nefa Rühma ja Tallinna noorte seminaripäev seekord Tapal, võimaldades ka Tapal end paikkonnana lähemalt tutvustada. Ei ole tegemist ainult raudtee sõlmjaamaga.
- *Kabinetijooga* koos Anu Jonuksiga Head harjutused kehale ja vaimule on möödapääsmatult vajalikud, et töövõime säiliks päeva lõpuni.
- *Kino maale.* Filmiprogramm. Kolme nädala vältel said kõik huvilised vaadata erinevaid filmiprogramme. Ühe osa moodustas Saksa filmiprogramm. Näha sai ka Lotte uusimat filmi ja Eesti nukufilmi retrospektiivi.

Eraldi ettevõtmisena võiks mainida *Tapa linna keskosa detailplaneeringu makettide väljapanekut.* Väga palju poleemikat tekitanud teema. Nüüd said kõik soovijad kuu aja jooksul raamatukogu lugemissaalis tutvuda makettidega, anda omapoolseid hinnanguid, vastates küsimustikule. Linna asjad lähevad elanikele korda!

Kuna aasta 2020 oli digikutuuri aasta ja eriline olukord riigis ei võimaldanud tavapäraseid üritusi, siis sai teoks videoprojekt: pandi kokku luule-muusika põimik emadepäevaks *Mu mõtted on alati Su juures!*

Valik raamatunäitusi:

- Viljakas mittemidagitegija. Fred Jüssi 85
- Eesti ajaloo kirjutaja. Jaan Kross 100
- Ta laulis laulud suureks. Georg Ots 100
- Õnnitleme juubilare. 2020. aasta suvel tähistasid oma esimest suurt juubelit mitmed meie tuntud ja armastatud kirjanikud: Kätlin Kaldmaa, Andrus Kivirähk, Indrek Hargla ja Valdur Mikita.
- Eesti Raudtee 150
- Mees fotoaparaadiga. Edgar Kask 90
- Suurkujud muusikas: Veljo Tormis 90 ja Arvo Pärt 85
- Voldemar Panso 100

Foto- ja kunstinäitused:

- *Tapa Põllu Kodu elanike loodusfotode näitus*. Tapa Põllu Kodu erivajadustega inimesed käisid kaameraaga looduses ja nende fotonäitus kajastabki kõike seda, mida nad seal nägid.
- *Oi sina mu pesa*. „Oi sina mu pesa“ on Eesti Nahakunstnike Liidu korraldatud köiteprojekt, mille aluseks on spetsiaalselt Jaan Krossi sünniaastapäevaks koostatud ja kunstnikele köitmiseks välja antud Jaan Krossi ja Ellen Niidu luulevalimik „Oi sina mu pesa“ (koostaja Maarja Undusk). Eksponeeritud on 40 köiteinterpretatsiooni Eesti köitekunstnikelt.
- *Inglimajad* Maris Talu meisterdatud majakesed, kuhu on kokku pandud tunded, värvid, numbrid, valgus, head soovid ja mälestused. See on teekond läbi elu, keskkonna, asjade ja ilu, mis meid ümbritseb aga mida alati pole silmaga näha.
- *Tapa Muusika- ja Kunstikooli õpilastööde näitus* (õpilaste kevadnäitus)
- *Egiptus* (Tapa Muusika- ja Kunstikooli õpilaste näitus)
- *Imeline Island*. Fotokaamera käis Islandil Elle Mets, hobifotograaf Tartust.
- *Muinasjutt ja tegelikkus: Jacqueline Molnàri isikunäitus*. Ungari Instituut on kokku pannud väga mahuka näituse Jacqueline Molnàri töödest. Kunstniku käekirja iseloomustavad kirkad ja elavad värvid ning peensusteni viimistletud detailid. Tehnikatest kasutab ta nii kollaaži, akvarelli, temperat, akrüüli kui ka fotograafiat.
- *Narrid meis endis* (Tapa Muusika- ja Kunstikoolis koos maalimas käivate täiskasvanud harrastuskunstnike näitus)
- *Saarte lumm. Prangli ja Keri*. Fotorühmituse Hetkepüüdjad fotonäitus.

4.7. Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele

Individuaalkoolitusi oli 21. Sihtrühmaks peamiselt eakad inimesed, kes selleks soovi avaldasid. Põhilised teemad, mis läbi aastate on olnud populaarsed:

- toimingud pangakontol,
- digiallkirjastamine,
- tervisedeklaratsiooni täitmine,
- Geni portaali kasutamine.

Individuaalkoolitusi viisid läbi raamatukoguhoidjad, internetipunkti töötaja ning IT-spetsialist. Kliendid on väga rahul taolise individuaalõppega (rahulik, sobivas tempos, jõuab soovitu üles märkida jne). Suguvõsaurimine on jätkuvalt populaarne teema ja eelistatud on individuaalkoolitus, kuna küsimused on spetsiifilised ja puudutavad mingit kindlat toimingut (kuidas leida matuseandmeid, matmiskohta jms).

Rühmakoolituse toimus 13. Need on põhiliselt majasisesed koolitused. Suuremalt jaolt on need uudiskirjanduse tutvustused, kus meie komplekteerija, kes on raamatute tellimise-töötlemise protsessis nendega juba rohkem tutvuda jõudnud, jagab saadud infot teistele raamatukogu töötajatele.

Kui vaadelda kasutajakoolituse läbi aastate, siis on huvi jätkuvalt ID-kaardi kasutamise vastu (digiallkirja andmine, pangatoimingud), samuti erinevate formularide leidmise ja täitmise vastu, sest järjest kaovad ära pangakontorid, postkontorid ning igasugune asjaajamine on „kolinud interneti“. Jätkuvalt soovitakse infot koduloolise uurimistöö tarbeks. Abivajajate põhikontingendi moodustavad eakad. See on ka mõistetav, sest kui kodus pole arvutit (või ei olda eneses väga kindlad), kuid teatud toimingud on ainult internetipõhised, siis on raamatukogu kindel „kiirabi“.

4.8. Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded

Raamatukogu tutvustab oma üritusi ja teenuseid põhiliselt raamatukogu (ka valla) kodulehel ja Facebookis, samuti plakatitel (rk-s, linnaruumis, koolides), jagame flaiereid, teavitame meili teel, suhtleme otse raamatukogu kasutajatega. Regulaarselt jagame infot valla ajalehes Sõnumed, suurematest sündmustest maakonnalehes Virumaa Teataja ja ajalehes Kuulutaja.

Mõned näited: „Kohtume raamatukogus!“ (üleriigilised raamatukogupäevad), artiklid raamatukogu juubelite puhul „Tamsalu raamatukogu 90“, „Assamalla raamatukogu 100“ ja kodukandiga seotud lugu „Ingrid Rüütli juured on Saksis Tätamangu talus“. Virumaa Teataja „Kuhu minna“ rubriigis jagame pidevalt näituseinfot. Samuti on laenutustšekil jooksva kuu ürituste jm info.

FB on jagatud infot 162 korral.

Meedias on raamatukogu kajastatud järgnevalt:

- Sõnumed – 8 korral,
- Virumaa Teataja – 8 korral,
- Kuulutaja – 1 korral.

Väljaannete koostamises, publitseerimises – ei ole osaletud.

4.9. Andmebaasid

Tapa valla raamatukogud kasutavad Raamatukogude Info- ja Kataloogisüsteemi RIKS ning selle lugejatele suunatud veebipõhist platvormi [riksweb](http://riksweb.ee). Täiendame pidevalt infosüsteemi RIKS ning selles asuvat kodulooandmebaasi. RIKS uueneb järjepidevalt.

Tapa Vallaraamatukogu kodulehel on kättesaadav kõigi valla raamatukogude kohta käiv info (dokumendid, kontaktid, lahtiolekuajad, ajalugu, galerii jm). Kodulehe vahendusel saab laenu-tähtaega pikendada ning siseneda e-kataloogi [riksweb](http://riksweb.ee), kus lugeja saab teostada rida toiminguid (teha otsinguid, näha uudiskirjanduse nimekirja, vaadata raamatukogude statistikat ja näha raamatukogudes toimuvaid üritusi jpm) ning sisse loginuna näha oma laenutusi, teha pikendusi ja reserveerida endale teavikuid jne. Sellest aastast saab veebi kaudu end lugejaks registreerida.

E-kataloog nutitelefonis on nime all m-RIKS.

Erinevate e-kataloogide lingid on leitavad raamatukogu kodulehel aadressilt https://www.tapa.lib.ee/?page_id=436.

5. 2021. aasta tegevused

Lugejaküsitluse vastustest saime aimu lugejate tulevikusoovidest. Kindlalt oli esimesel kohal kirjanduse kättesaadavus ja laenutamise mugavus. Veebruarist saabki Tapa raamatukogu tööle

raamatulaenukaskapi. Kapp annab lugejale lisavõimaluse saada raamat kätte kontaktivabalt ja temale sobival ajal. Raamatute tagastuskastid on olemas kolmel raamatukogul (Lehtse tagastuskasti paigaldus on veel tegemist vajavate tööde nimekirjas). Annab seegi suurema vabaduse raamatute liikumiseks.

Vastustes tähtsal kohal oli ürituste ja näituste külastamine. Sellel aastal tähistavad Tapa ja Jäneda raamatukogu erinevate sündmustega oma 100. tegutsemisaastat.

Tänane olukord maailmas – COVID-19 pandeemia visa taganemine – näitab, et tuleb olla valmis rohkemaks virtuaalnäituste ja -ürituste läbiviimiseks. Aga päris kindlasti ei tohiks vähendada vahetut kontakti lugejatega! Virtuaalmaailmas suhtlemine on lihtsalt üks lisavõimalus.

Haruraamatukogud peavad oma paikkonna soovidele ja vajadustele sobivad töövormid, üritused, näitused jt pakutavad teenused leidma. Hajaasustus maapiirkonnas seab muidugi omad nõudmised.

Koostajad:

Kersti Burk, Ere Käärmaa, Mae Mitt, Vahur Saaremets, Andrea Ränikivi.

Direktor
Allkiri Kersti Burk

27.01.2021

LISA 1. Personali koolitus

Raamatukogu nimi	Koolituste arv	Koolitustundide arv (koolituse maht)	Koolituseks kulutatud
Tapa RK	12	173,5	
Tamsalu RK	6	234	
Jäned RK	5	25	
Lehtse RK	3	16	
Vajangu RK	1	6	
TVRK kokku	27	454,5	1 452 € (koolituskulu tervele val- lale – TVRK)

Tabelisse pole lisatud veebikoolituste tunde.

LISA 2. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

Sellel aastal ei tehtud Tapa RK ettekandeid ega viidud läbi loenguid.

Kolm ettekannet tegi Saksi RK töötaja.

LISA 3. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid

Raamatukogu nimi	Teostatud tööd (2020)
Tapa RK	II korruse radiaatorite vahetus ja kolme ruumi remont
Tamsalu RK	Koridori ja WC remont

LISA 4. Laste- ja noorteüritused

Raamatukogu nimi	Ürituse nimi	Osavõtjate arv
Tapa RK	XV Nukitsa konkurss (13 raamatutundi)	221
Tapa RK	Külas lastekirjanik Anti Saar	45
Tapa RK	Paula lood. Teematund Aino Perviku Paula raamatutest	22
Tapa RK	Ilon Wiklandi tegelusnäitus „Pikk-pikk teekond“ (8 tundi)	147
Tapa RK	Külas Ungari Instituut	47
Tapa RK	Lugemisisu (14 raamatutundi)	174
Tapa RK	Isadepäev	31
Tamsalu RK	Külas kunstnik Made Balbat	28
Tamsalu RK	Trüki- ja Paberimuuseumi töötuba	18
Tamsalu RK	Kohtumine lastekirjanik Ilmar Tomuskiga	34
Tamsalu RK	Lugemisisu 3x	42
Tamsalu RK	Eesti rahvajutu aasta 4x	68
Jäned RK	Kohtumine Jaanus Vaiksooga	45
Jäned RK	Põhjamaade kirjandusnädal 3x	21
Jäned RK	Lugemisisu 2x	13
Jäned RK	Uus ja vana Jäned lossis 2x	22
Jäned RK	Nukitsatund 2x	26
Jäned RK	Raamatuvaramu või vabaajakeskus	8
Lehtse RK	Kohtumine Jaanus Vaiksooga	61
Lehtse RK	Lugemisisu	14
Lehtse RK	Oma armsas emakeeles	22
Lehtse RK	Nukitsaid valimas	11
Saksi RK	Videoõnnitlus Ingrid Rüttille	14